

Asia: VN/31199/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta (Kela-korvausten valinnanvapauskokeilu)

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa korvausmallin sisällöstä?

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esitykseen määräaikaisesta sairausvakuutuslain muuttamisesta. Sote Palveluyrittäjät SOTEPA ry pitää hallituksen esitystä erinomaisena. Esitetty uudistus on yli miljoonalle 65+ vuotiaalle erinomainen mahdollisuus päästä hyvinvointialueen omavastuun hinnalla nopeasti yksityiselle yleislääkärille ja lääkärin määräämään tutkimukseen ja hoitoon akuuteissa sairastumisissa, kuten työikäisilläkin on hyvin toimivassa työterveyshuollossa. Kelan sairaanhoitovakuutus, jota kaikki maksavat, on ainoa asiakaskohtaisesti ”korvamerkitty” julkinen raha terveydenhuollossa. Hyvinvointialueet ovat itsehallinnollisia alueita, joten valtiolta ei voi määrätä, mihin kukin hyvinvointialueet saamansa rahat käyttävät: sairauden hoitoon, sosiaalitoimeen, digitaalisuuteen jne,

Tämä on sekä 1,3 miljoonan yli 65 vuotiaan vakuutetun että kansanterveyden ja -talouden kannalta erittäin merkittävä kokeilu, jossa lääkärit saadaan takaisin ”etulinjaan”, jossa suora ajanvaraus lääkärille on mahdollinen. Hyvinvointialueilla hoitohenkilökunta tekee ensin hoidon tarpeen arvioinnin ja toimii tavallaan ”portinvartijana” lääkärille pääsyyn, mikä sopii niille ikääntyneille, joilla on todettu jokin pitkäaikaissairaus, esim. muistisairaus, diabetes ym., mutta akuuteissa sairastumisissa nopea yleislääkärille pääsy, tutkimus ja tarvittaessa lääkitys on nopein ja kustannustehokkain menettely.

Suuri osa 65-täyttäneiden vakuutettujen sairastumisista eivät liity pitkäaikaissairauksiin, vaan ovat akuutteja sairastumisia, joihin vakuutetut tarvitsevat pikaisen yleislääkärin diagnoosin, esim. kurkunpään tulehdukseen mahdolliset laboratorio- tai kuvantamistutkimukset ja mahdollisen lääkereseptin. Samalla voidaan varhaisessa vaiheessa saada kiinni alkavat syövät ja kansansairaudet. Tällä on suuri kansanterveyttä parantava merkitys ja se säästää myös julkista rahaa.

Esitetty uudistus nopeuttaa ensikäyntiä lääkärille, mikä vähentää julkisen sektorin päivystyskäyntien määrää ja tarvetta erikoissairanhoidolle, kun terveysongelmat hoidetaan ennen niiden kroonistumista. Hyvinvointialueet säästävät, kun akuuttihoitoa tarvitsevat 65+ asiakkaat eivät ruuhkauta päivystystä ja terveydenhoitopalveluja.

Hallituksen esityksen käytännönläheiset tavoitteet keventävät julkisen terveydenhuollon kuormitusta, purkavat perusterveydenhuollon jonoja ja hyvinvointialueilla hoitoon pääsy tehostuu, kun nopeaa akuutin sairauden hoitoa tarvitsevat poistuvat jonosta.

Lausuttavaa vaikutustenarvioinnista?

Hallitus on esityksessään tehnyt monipuolista vaikutusten arviointia todeten, että Valviran luvalla toimii yli 1.000 yksityisen terveydenhuollon palveluntuottajaa, joilla on lähes 9.000 toimipaikkaa. Jos joltakin paikkakunnalta palveluja puuttuu, nykyisin jo ammatinharjoittajina toimivat lääkärit saattavat innostua perustamaan omia pieniä yksityisvastaanottojaan myös pienille paikkakunnille, joilta hyvinvointialueet ovat lopettaneet vastaanottotoiminnan kokonaan. Hyvinvointialueiden lääkärit tuskin ovat kiinnostuneet lähtemään viroistaan näin lyhyen kokeilun vuoksi.

Hallituksen esitys korvauskatosta ja korvaustaksojen lisäämisestä taksaluetteloon ovat kannatettavia. Emme pidä kartelliepäilyä vartenotettavana, koska palveluntuottajien liittyminen 65+ vuotiaita koskevaan Kela -sopimukseen on vapaaehtoista. Erityisen merkityksellistä on se, että 65+ ikäiset vakuutetut saavat oikeuden Kela-taksiin yleislääkärille tai tämän määräämiin tutkimuksiin ja hoitoon mennessään.

Esitetty uudistus nopeuttaa ensikäyntiä lääkärille, mikä vähentää julkisen sektorin päivystyskäyntien määrää ja tarvetta erikoissairaanhoidolle, kun terveysongelmat hoidetaan ennen niiden kroonistumista. Hyvinvointialueet säästävät, kun vain akuuttihoitoa tarvitsevat 65+ asiakkaat eivät ruuhkauta terveydenhoitopalveluja.

Muut kommentit:

Yleislääkärin määräämästä tutkimuksesta ja hoidosta puuttuu fysioterapiatutkimukset ja hoito, joka on sairausvakuutuslain säätämisestä lähtien ollut osa tutkimusta ja hoitoa laboratoriotutkimusten ja kuvantamisen ohella. Esitämme, että fysioterapia lisätään myös lääkärin määräämään tutkimukseen ja hoitoon 65+ vuotiaille, koska juuri ikääntyneet kärsivät eniten tuki- ja liikuntaelinongelmista. Nopea hoitoonpääsy on tärkeä toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.

1. Näkemyksenne vastaanottotyyppejä koskevista velvoitteista palveluntuottajille?

Kannatan läsnävastaanottojen tarjoamista koskevan velvoitteen asettamista.

Avoin kenttä perusteluille:

Suomessa on noin 1,3 miljoonaa 65+ ikäistä vakuutettua. Näistä noin 300.000 ei ole koskaan käyttänyt, eikä sairauden tms. vuoksi koskaan tule käyttämään sähköisiä järjestelmiä, minkä vuoksi yleislääkäreiden läsnä-vastaanottojen säilyminen on tärkeää. Asiakkaan nähdessään yleislääkäri voi havainnoida laajasti asiakkaan terveydentilaa ja akuuttiongelman hoitamisen lisäksi ohjata asiakas muihin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Digitaaliset palvelut soveltuvat niille, joilla on kyky käyttää niitä ja joilla ei ole esim. muistiongelmia.

2. Näkemyksenne siitä, että kokeiluun osallistuvan palveluntuottajan olisi sitouduttava tarjoamaan myös toisella kokeiluun osallistuvalla palveluntuottajalla määrätyt tutkimukset kokeilun mukaisilla hinnoilla?

Kannatan tätä velvoitetta.

Avoin kenttä perusteluille:

Tämä velvoite on tärkeä, koska se estää yhden palveluntuottajan monopolia ja määräysvaltaa ohjata kaikki lääkäriä ja tutkimusta tarvitsevat asiakkaat itselleen. Velvoite mahdollistaa asiakkaiden valinnanvapauden mennä yleislääkärillä käynnin jälkeen mille tahansa sopimuksen tehneelle palveluntuottajalle laboratorio- ja kuvantamistutkimukseen.

3. Näkemyksenne siitä, että kokeilun mukaisia lääkärinvastaanottokäyntejä tarjoavan palveluntuottajan olisi sitouduttava tarjoamaan lääkärikäyntien lisäksi myös kokeilun piiriin kuuluvia tutkimuksia, mikäli palveluntuottajalla olisi laboratorio käytössään (oma tai alihankinta)?

En kannata tätä koskevaa velvoitetta.

Avoin kenttä perusteluille:

Palveluntuottajan pitää voida tarjota vain lääkärinvastaanottokäyntejä, vaikka sillä olisi tarjota myös tutkimus- ja laboratoriopalveluja. Tämä tuo joustavuutta ja antaa mahdollisuuden myös pienille yrityksille osallistua tähän kokeiluun. Jos kaikki palvelut pitää olla samalla palveluntuottajalla, se romuttaisi kokeilun ja keskittäisi kaikki sopimukset muutamalle isolle toimijalle. Mahdollisuus asiakkaiden valinnanvapauteen estyisi ja kokeilun tavoite vesittyisi.

4. Näkemyksenne siitä, että kokeiluun voisi osallistua vain sellainen palveluntuottaja, jolla ylipäänsä olisi käytettävissään laboratorio (omana tai alihankintana)? Tämä tarkoittaisi sitä, että lääkärikäyntejä ei voisi tarjota, mikäli palveluntuottajalla ei olisi käytettävissään laboratoriopalveluita.

-

Avoin kenttä perusteluille:

Kaikilla pitää olla mahdollista tuottaa pelkkiä lääkäripalveluja, pelkkiä laboratoriopalveluja tai pelkkiä kuvantamispalveluja. Tämän toimivuudesta on pitkä kokemus: Suomessa oli vielä parikymmentä vuotta sitten satoja yrittäjävetoisia lääkärikeskuksia ja laboratorio- ja kuvantamisyrityksiä – ja terve kilpailu toimi.

Palveluntuottajan pitää voida tarjota vain lääkärinvastaanottokäyntejä, vaikka sillä olisi tarjota myös tutkimus- ja laboratoriopalveluja. Tämä tuo joustavuutta ja antaa mahdollisuuden myös pienille yrityksille osallistua tähän kokeiluun. Jos kaikki palvelut pitää olla samalla palveluntuottajalla, se romuttaisi kokeilun ja keskittäisi kaikki sopimukset isoille toimijoille. Mahdollisuus asiakkaiden valinnanvapauteen estyisi ja kokeilun tavoite vesittyisi.

5. Näkemyksenne siitä, tulisiko kokeiluun voida osallistua myös pelkästään laboratoriotutkimuksia tuottavana palveluntuottajana?

Kannatan tätä velvoitetta.

Avoin kenttä perusteluille:

Palveluntuottajan pitää voida tarjota vain laboratoriopalveluja. Tämä tuo joustavuutta ja antaa mahdollisuuden myös pienille yrityksille osallistua tähän kokeiluun. Jos kaikki palvelut pitää olla samalla palveluntuottajalla, se romuttaisi kokeilun ja keskittäisi kaikki sopimukset isoille toimijoille. Mahdollisuus asiakkaiden valinnanvapauteen estyisi ja kokeilun tavoite vesittyisi. Viittaamme perusteluihin kohdassa 4.

6. Näkemyksenne siitä, tulisiko palveluntuottajia edellyttää tekemään suorakorvaussopimus Kelan kanssa?

-

Avoin kenttä perusteluille:

Suorakorvaussopimus sujuvoittaa palveluprosessia. Asiakkaat ovat jo tottuneet palveluntuottajilla ja apteekeissa asioidessaan suorakorvaukseen, jossa Kela-korvaus huomioidaan jo maksutapahtuman yhteydessä.

Sainio Aino
Sote Palveluyrittäjät SOTEPA ry